

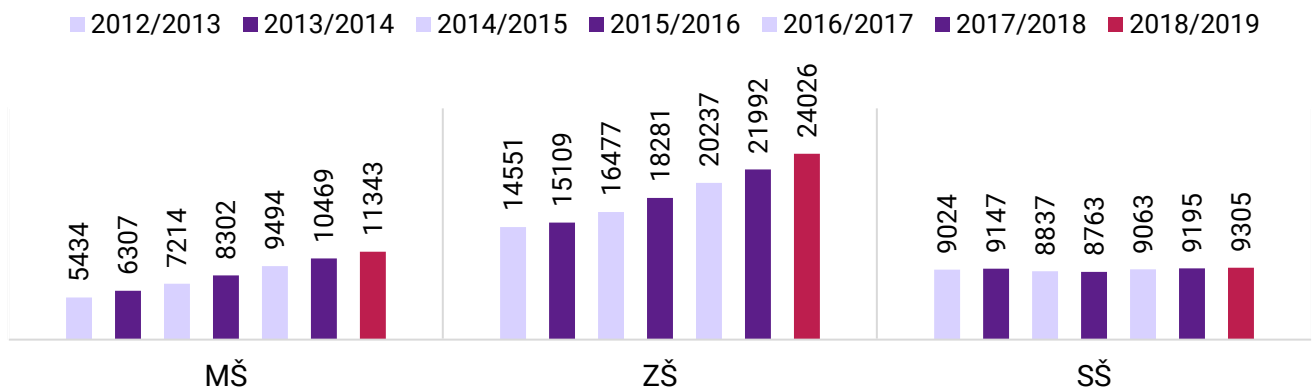
ŽÁCI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM (OMJ) NA SŠ

Střední škola hraje **důležitou roli** nejen při vstupu mladých lidí do dospělého života, ale i jako významný **integrační nástroj**. Přesto **není** tento stupeň vzdělávání zdaleka tak **dobře přístupný** všem, jak by bylo třeba. Jednotné přijímací zkoušky na SŠ ani státní maturitní zkouška nemají totiž **efektivně nastavená uzpůsobení** pro žáky bez dostatečné znalosti jazyka. Z důvodu neukotvené podoby jazykové podpory v rámci přípravy na přijímací zkoušky a k maturitní zkoušce během studia SŠ nemají žáci cestu k úspěšnému ukončení SŠ snadnou. Situace je obdobná i u tříletých vyučnických oborů a příslušných závěrečných zkoušek.

POUZE NA SŠ POČET CIZINCŮ VÝRAZNĚ NEROSTE

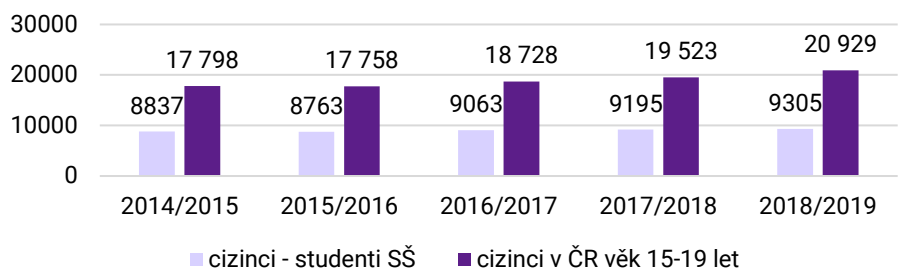
Oproti MŠ a ZŠ jsou střední školy jediné, kde se počet cizinců během posledních let **nijak výrazně nezvyšuje**. Vzhledem k tomu, že obecně **počet cizinců v ČR konstantně narůstá**, značí tento fakt **menší příležitost** se ke studiu na SŠ s nižší úrovní češtiny vůbec dostat.

Počet cizinců na školách dle stupňů

Současné je **výrazný i rozdíl** oproti počtu cizinců dlouhodobě pobývajících v ČR ve věku běžném pro studium na SŠ (15-19 let). Až 9 tisíc mladých lidí, kteří **by měli studovat SŠ**, je mimo vzdělávací systém.

Cizinci ve věku 15-19 let a cizinci na SŠ 2014/15 až 2018/2019

PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ NA SŠ NEDÁVÁ STEJNOU PŘÍLEŽITOST VŠEM

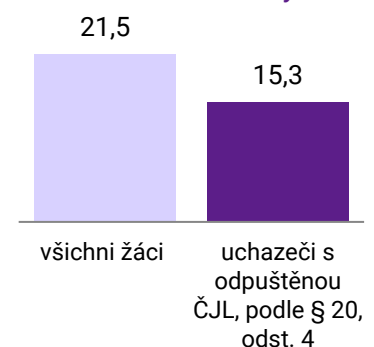
Při přijímacím řízení na SŠ mají žáci, kteří **absolvovali celou povinnou** školní docházku v zemi původu, možnost **prominutí testu z ČJL** (§ 20 odst. 4 školského zákona).

O to si v roce 2019 požádalo **282 žáků**. **Výsledky** jejich testů z matematiky, které musí absolvovat stejně jako ostatní uchazeči, jasně ukazují **jazykovou náročnost** (zadání, slovní úlohy) a tím i nedostatečnost tohoto opatření.

Žáci, kteří za sebou mají sebemenší část ZŠ v ČR, dělají stejnou zkoušku z ČJL jako rodilí mluvčí. Dosažitelné formy úprav díky doporučení ŠPZ (delší čas, slovník) jejich šance však **nijak reálně nevyrovnávají**.

Současné nastavení jednotných přijímacích zkoušek **neumožňuje** velké skupině žáků s OMJ studovat SŠ **odpovídající jejich potenciálu**. Někteří mohou dokonce skončit zcela **mimo vzdělávací systém**.

Průměrný výsledek testu z matematiky

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ (PO) PRO ŽÁKY – VÝUKA ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA (ČDJ)

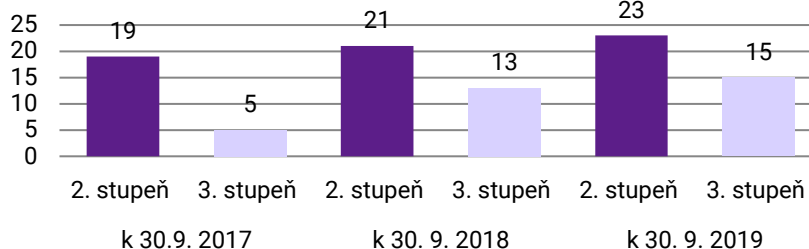
Nikdo nezjišťuje, kolik žáků s potřebou výuky ČDJ na SŠ studuje.

Žáci s OMJ na SŠ nemají podporu v jazykové přípravě z § 20 ŠZ. Po doporučení z ŠPZ mají nárok na podporu v rámci PO z § 16.

Jak reálně je tato podpora dosažitelná, ukazuje graf vpravo.

(cizinců je v SŠ cca 9 tisíc)

Počet žáků na SŠ podpořených 3 hodinami ČDJ (PO úprava obsahu)

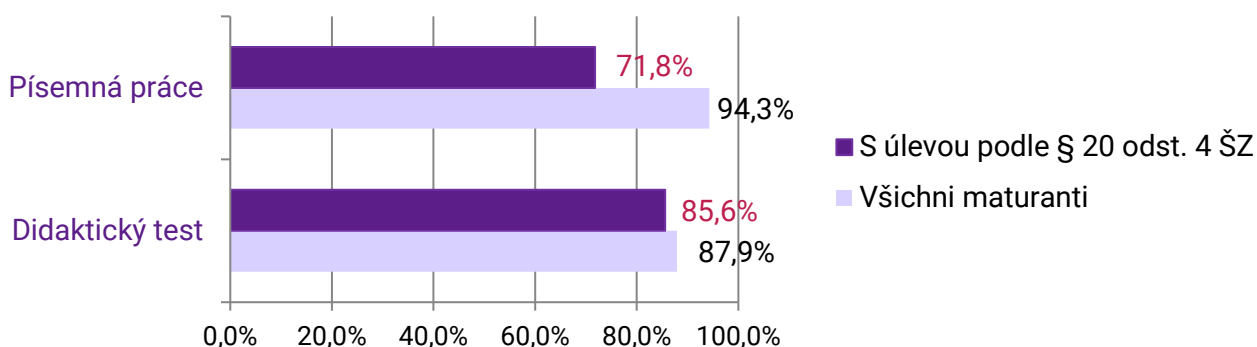

AŽ ŠEST Z DESETI CIZINCŮ NEUSPĚJE

Při **nedostatečné jazykové podpoře během studia** hrozí předčasné opuštění vzdělávacího systému. Podle dat získaných z MŠMT jsou cizinci na čtyřletých maturitních oborech SŠ dvojnásobně více ohroženi tzv. **drop-outem**, tedy předčasným opuštěním vzdělávacího systému. Na rozdíl od českých spolužáků, z nichž tři z deseti nedokončí úspěšně školu v řádném termínu, je to mezi **cizinci šest z deseti!**

MATURITNÍ ZKOUŠKA BEZ DOSTATEČNÉ PŘÍPRAVY I ADEKVÁTNÍCH ÚLEV

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury (ČJL) je koncipována pro rodilé mluvčí. Na tuto úroveň se žáci s OMJ mohou dostat po 5–10 letech. Proto je tato zkouška pro mnoho žáků obtížně dosažitelnou metou. **Neefektivní forma úlev** při zkoušce na náročnosti tohoto úkolu moc nezmění. Úspěšnost maturantů cizinců je **o poznání horší**, jak ukazuje následující graf z jarního termínu maturit 2019.

NÁVRHY ŘEŠENÍ:

- **efektivní uzpůsobení podmínek přijímacího řízení a maturitní zkoušky** pro žáky s nedostatečnou úrovní znalosti češtiny (úprava testů, nahrazení testů pohovorem, zkouška z ČDJ místo ČJL)
- **systémově řešená jazyková podpora** během studia jako prevence **drop-out**
- **přípravné kurzy ČDJ** pro studium na SŠ pro nově příchozí a žáky bez dostatečné znalosti češtiny

META, o.p.s. od roku 2004 podporuje děti a žáky a odlišným mateřským jazykem ve vzdělávání. Od roku 2009 poskytuje poradenství a metodickou podporu školám, které se s jejich specifickými vzdělávacími potřebami potýkají. Pomoc METY využilo dosud na 2 400 pedagogů a 4 000 cizinců.

Současný vzdělávací systém dostatečně nepodporuje školy a nezohledňuje všechny děti s potřebou výuky češtiny. **META proto definuje systémová opatření v dokumentu Strategické cíle pro rozvoj jazykové přípravy pro roky 2018-2020.** Jejich naplnění zajistí dětem s odlišným mateřským jazykem rovné příležitosti a školám nárokové financování jazykové přípravy a oporu ve vzdělávacím systému.